

Program

Wspierania Zdolności i Talentów

„Lubuscy poszukiwacze talentów”

Zadanie priorytetowe Lubuskiego Kuratora Oświaty

Gorzów Wielkopolski, kwiecień 2017 r.

Spis treści:

- I. Wprowadzenie
- II. Etapy wdrażania Programu
- III. Etapy wdrażania Programu w szkołach
- IV. Działania, jakie mogliby prowadzić nauczyciele w szkołach
- V. Koncepcja programu szkolnego i sposób realizacji
- VI. Procedury identyfikacji ucznia zdolnego
- VII. Zasady wdrażania programu
- VIII. Zadania wynikające z realizacji programu
- IX. Oczekiwane osiągnięcia w realizacji programu

I. Wprowadzenie

Praca nauczycieli lubuskich szkół powinna być ukierunkowana na rozwijanie zdolności i talentów każdego ucznia. Efektem tego są osiągnięcia przez nich sukcesy w konkursach przedmiotowych, sportowych i występach artystycznych oraz olimpiadach. Uczniowie wykorzystują zdobytą wiedzę i umiejętności w praktyce, uzyskują tytuły laureatów nie tylko w wojewódzkich konkursach organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim. Poznawanie intelektualnych możliwości dzieci należy do trudnych zadań, chociaż temu zagadnieniu poświęcona jest duża liczba publikacji. Rola nauczyciela w prawidłowym rozpoznawaniu i wyłanianiu uczniów zdolnych¹ polega na bacznej obserwacji wychowanków pod kątem takich cech jak: sprawność uczenia się i działania, zdolność kojarzenia większej ilości faktów, logiczne myślenie, rozumienie szerokiego zakresu słów, umiejętność dobitnego wyrażania myśli. Dostrzeganie przez nauczyciela tych przejawów zdolności pozwala na dostosowanie procesu nauczania do indywidualnych możliwości ucznia, regulowanie tempa nauki, dobór odpowiednich metod i form pracy oraz odpowiednią organizację zajęć. Uczniowie zdolni postrzegani są przez nauczycieli jako wielkie indywidualności, na które można liczyć w konkursach, zajęciach pozalekcyjnych, a także w innych zadaniach szkolnych. To oni z entuzjazmem angażują się w dodatkowe prace, często podejmują zadania ponadprogramowe, przyjmują rolę asystentów nauczyciela, mają szeroki zakres wiedzy ogólnej, a przede wszystkim predyspozycje psychiczne sprzyjające rozwojowi zdolności. **Kierując się tym powinniśmy dążyć w szkołach województwa lubuskiego do tego, aby wszystkie dzieci, również te mniej uzdolnione, miały możliwość rozwijania zainteresowań i odkrywania swoich pasji.** Szkoła to miejsce, w którym każde dziecko może rozwijać swoją twórczość, aktywność i zainteresowania. Z drugiej strony powinniśmy przywiązywać wagę do tego, aby jak najwcześniej zdiagnozować uczniów szczególnie uzdolnionych, co pozwoli szybko odpowiadać na ich potrzeby edukacyjne, opracowywać programy i plany działań w szkołach i placówkach oświatowych oraz stwarzać im takie warunki, aby wykorzystali

¹ Uczeń zdolny – w Programie Wspierania Zdolności i Talentów „Lubuscy poszukiwacze talentów” definiowany jest jako taki, „który ma wysoki iloraz inteligencji, duże osiągnięcia, wysoki poziom twórczy, to znaczy, że charakteryzuje go niepokój poznawczy, umie oderwać się od utartych schematów, potrafi znaleźć się w nowej sytuacji, ma pomysły nowych rozwiązań starych problemów, nie boi się nowych rzeczy”. (M. Partyka „Zdolni, utalentowani, twórczy” 1999 r.)

maksymalnie swój potencjał i talenty osiągając sukcesy. Niewątpliwie w pracy z uczniem zdolnym ważne jest, aby nauczyciel miał z nim indywidualny, osobisty kontakt, omawiał każdy nurtujący go problem i kontrolował wyniki jego pracy. Zdajemy sobie sprawę, że rzeczywiste efekty, na polu rozwijania uzdolnień uczniów, pojawiają się z reguły po długotrwałej i świadomej działalności pedagogicznej nauczyciela. Dlatego podjęliśmy decyzję opracowania w roku szkolnym 2017/2018 Programu Wspierania Zdolności i Talentów. Jego wdrożenie w lubuskich szkołach ma zapewnić nie tylko wsparcie uczniom, chcącym rozwijać swoje zainteresowania, ale także nauczycielom i rodzicom zainteresowanym profesjonalnym rozwijaniem zdolności dzieci.

II. Etapy wdrażania Programu

L.p.	Etap	Termin	Osoby odpowiedzialne
1.	Powołanie przez Lubuskiego Kuratora Oświaty Zespołu Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty.	marzec 2017 r.	Lubuski Kurator Oświaty
2.	Opracowanie Programu Wspierania Zdolności i Talentów.	kwiecień 2017 r.	Zespół Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty
3.	Zaproszenie do Programu szkół województwa lubuskiego (ogłoszenie Lubuskiego Kuratora Oświaty na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim).	maj 2017 r.	Zespół Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty
4.	Pozyskanie informacji o chęci przystąpienia szkoły do Programu (poprzez elektroniczny system ankiet z pytaniem <i>Czy wyrażają Państwo chęć przystąpienia do Programu?</i>).	maj 2017 r.	Zespół Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty

5.	Opracowanie Szkolnych Programów Wspierania Zdolności i Talentów.	od czerwca 2017 r. do sierpnia 2017 r.	szkoły województwa lubuskiego przystępujące do Programu
6.	Zadania szkół biorących udział w Programie Lubuskiego Kuratora Oświaty: 1) Zaopiniowanie przez Radę Pedagogiczną Szkolnego Programu Wspierania Zdolności i Talentów oraz włączenie go do zestawu programów szkolnych. 2) Przedstawienie założeń programu rodzicom podczas pierwszych zebrań oddziałów klasowych oraz oferty zajęć pozalekcyjnych.	14 września 2017 r. ustalają szkoły	szkoły województwa lubuskiego przystępujące do Programu
7.	Pozyskanie informacji o podjęciu przez Radę Pedagogiczną uchwały o przystąpieniu szkoły do Programu (poprzez elektroniczny system ankiet).	wrzesień 2017 r.	Zespół Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty
8.	Realizacja zaplanowanych zadań w ramach Szkolnych Programów Wspierania Zdolności i Talentów: – identyfikacja i diagnozowanie uczniów uzdolnionych, – organizacja i uczestniczenie w formach wspierania uzdolnień, – monitorowanie działań w zakresie wspierania uzdolnień, – współpraca z rodzicami, środowiskiem, ośrodkami kulturalnymi, naukowymi, sportowymi, mediami, samorządem lokalnym, – promocja osiągnięć uczniów, – inne.	ustalają szkoły	szkoły województwa lubuskiego przystępujące do Programu

9.	Dokumentowanie działań podejmowanych w ramach realizacji programu. Gromadzenie dokumentacji o uczniu zdolnym i jej systematyczna aktualizacja w szkołach.	ustalają szkoły	szkoły województwa lubuskiego przystępujące do Programu
10.	Monitorowanie realizacji Programu w wybranych szkołach uczestniczących w Programie Wspierania Zdolności i Talentów.	luty 2018 r. początek czerwca 2018 r.	Zespół Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty
11.	Doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym.	zgodnie z ofertą placówek doskonalenia nauczycieli i instytucji szkolących oraz szkolnymi planami doskonalenia	placówki doskonalenia nauczycieli i instytucje szkolące, Zespół Wspierania Uzdolnień Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty
12.	Przedstawienie efektów wynikających z realizacji Programu (poprzez elektroniczny system ankiet).	czerwiec 2018 r.	szkoły województwa lubuskiego przystępujące do Programu
13.	Podsumowanie realizacji Programu podczas uroczystej konferencji. Wręczenie przez Lubuskiego Kuratora Oświaty wybranym nauczycielom statuetek Lubuskiego Kuratora Oświaty: Lubuski Poszukiwacz Talentów Roku 2017/18	wrzesień 2018 r.	Lubuski Kurator Oświaty Zespół Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty

III. Etapy wdrażania Programu w szkołach

Etap I

Pierwszym etapem podjętych działań w szkołach przystępujących do programu Lubuskiego Kuratora Oświaty powinno być wyłonienie koordynatora i powołanie Szkolnego Zespołu Wspierania Zdolności i Talentów, w skład którego weszliby

nauczyciele każdej specjalności. Ułatwiłoby to przepływ informacji, współpracę między nauczycielami oraz łatwiejsze diagnozowanie uczniów uzdolnionych.

Etap II

Drugim etapem byłoby opracowanie i zaopiniowanie 14 września każdego roku przez Radę Pedagogiczną Szkolnego Programu Wspierania Zdolności i Talentów.* Koncepcję programu należałoby skonsultować z nauczycielami w ramach zespołów przedmiotowo-metodycznych. Program zostałby przedstawiony do realizacji na okres trzech lat i łączony do szkolnego zestawu programów szkolnych.

*pod warunkiem, że jest to dzień roboczy, w przeciwnym wypadku pierwszy dzień roboczy po tym terminie.

Etap III

Trzecim etapem byłoby zapoznanie rodziców z założeniami programu podczas pierwszych zebrań oddziałów klasowych, ustalenie form współpracy oraz przedstawienie oferty zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów. Ofertę zajęć należałoby zamieścić na stronie internetowej szkół oraz na tablicy informacyjnej dla rodziców i uczniów.

Etap IV

Czwarty etap to realizacja założeń programu, która wymagałaby innego spojrzenia przez nauczycieli na proces dydaktyczny, poszukiwania nowych pomysłów i rozwiązań w pracy z uczniem uzdolnionym. Główne zadania to:

1. Organizowanie i uczestniczenie w wielu formach wspierania uzdolnień.
2. Monitorowanie swoich działań w zakresie wspierania uzdolnień.
3. Nawiązanie współpracy z rodzicami, szkołami, środowiskiem lokalnym.
4. Efektywna promocja osiągnięć uczniów.
5. Dokumentowanie swoich działań w ramach wspierania uzdolnień.

Etap V

Piąty etap to faza podsumowująca pracę z uczniem uzdolnionym, analiza przez szkoły poczynionych obserwacji i ankiet, przedstawienie wniosków do realizacji w kolejnym roku szkolnym i podzielenie się efektami pracy z Lubuskim Kuratorem Oświaty podczas

konferencji – uroczystej gali, gdzie wyróżniający się nauczyciele otrzymaliby tytuł honorowy Lubuskiego Kuratora Oświaty „Lubuski Poszukiwacz Talentów”. Wypracowane szkolne rozwiązania systemowe programu byłyby dużym wyzwaniem i podstawą działań nauczycieli z pasją, aktywizowałyby do podejmowania wielu przedsięwzięć oraz dałyby możliwość spójnego działania nauczycieli pod względem organizacyjnym, merytorycznym i metodycznym.

IV. Działania, jakie mogliby prowadzić nauczyciele w szkołach

- 1) Organizowanie konkursów międzyszkolnych, olimpiad i turniejów sportowych
- 2) Prowadzenie kół zainteresowań
- 3) Przygotowanie do prezentacji, inscenizacji i przedstawień
- 4) Zajęcia prowadzone metodami aktywnymi: metoda projektu, dramy itp.
- 5) Organizowanie wycieczek, rajdów z motywem historycznym i patriotycznym
- 6) Obserwacje, doświadczenia, pokazy, występy artystyczne, przygotowywanie inscenizacji, udział w spotkaniach z ciekawymi ludźmi, wystawach, koncertach, warsztatach, które odbywają się w muzeum, czy też teatrze.

V. Koncepcja programu szkolnego i sposób realizacji

1) Adresaci programów szkolnych:

- uczniowie województwa lubuskiego,
- dyrektorzy szkół,
- wychowawcy i nauczyciele przedmiotu,
- nauczyciele świetlicy i nauczyciele bibliotek,
- pedagodzy szkolni,
- rodzice.

2) Programy powinny określać:

- charakterystykę i sposób realizacji,
- cele, metody i formy pracy (lekcyjnej i pozalekcyjnej) z uczniem zdolnym,
- sposoby identyfikacji zdolności,
- zasady obowiązujące w realizacji programu,
- podstawowe zadania dyrektora, wychowawców, nauczycieli, uczniów, rodziców oraz obszary ich współpracy,

- podmioty wspomagające realizację programu,
- etapy wdrażania programu,
- rodzaj dokumentacji gromadzonej w szkołach (szkolna baza danych),
- system promowania ucznia zdolnego i kryterium sukcesu.

3) Cele programów szkolnych:

Cel główny:

- wspieranie i rozwijanie uzdolnień uczniów,

Cele szczegółowe:

- diagnozowanie szczególnych uzdolnień uczniów,
- kształtowanie osobowości, rozwijanie zainteresowań i talentów dzieci i młodzieży,
- wdrażanie uczniów do pracy samokształceniowej,
- przygotowanie do udziału w konkursach, turniejach, zawodach sportowych,
- podejmowanie współpracy i wymiana doświadczeń ze środowiskiem naukowym i oświatowym w zakresie pracy z uczniem zdolnym,
- doskonalenie form współpracy z rodzicami w zakresie wspierania rozwoju i uzdolnień dzieci,
- współdziałanie z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania w zakresie pracy z uczniem zdolnym.

VI. Procedury identyfikacji ucznia zdolnego

1) Programem Wspierania Zdolności i Talentów objęci są uczniowie, którzy:

- w toku zajęć edukacyjnych wyróżniają się na tle zespołu klasowego (realizują zadania wykraczające poza podstawę programową),
- uczestniczą w konkursach szkolnych i pozaszkolnych o charakterze przedmiotowym i interdyscyplinarnym oraz osiągają znaczące sukcesy,
- mają udokumentowane osiągnięcia w dziedzinach pozaszkolnych (szachy, taniec, sport, modelarstwo, zaangażowanie społeczne i in.),
- wykazują zainteresowanie danym przedmiotem i chęć współpracy z nauczycielem w rozwijaniu swoich pasji,
- uczniowie zdiagnozowani w wyniku działań z zakresu doradztwa zawodowego lub diagnozy pedagoga/psychologa.

2) **Proponowane narzędzia identyfikacji i diagnozy uzdolnień:**

- wykorzystanie wskaźników znamionujących uzdolnienia (źródło: Eby J.W., Smutny J.F., *Jak kształcić uzdolnienia dzieci i młodzieży*, WSiP, Warszawa 1998), obserwacja ucznia na konkretnych zajęciach,
- przygotowywanie i przeprowadzanie testów osiągnięć szkolnych,
- nominacje nauczycieli na podstawie rozmów w ramach zespołów przedmiotowych,
- wywiady i konsultacje indywidualne z rodzicami,
- osiągnięcia w konkursach, olimpiadach i zawodach sportowych,
- oryginalne wytwory pracy uczniów,
- inne.

VII. Zasady wdrażania programu

- 1) **Zasada otwartości i dostępności** – otwartość zapewnia opiekę nad uczniem zdolnym na każdym etapie edukacji. Dostępność stwarza zainteresowanemu uczniowi możliwość rozwoju zdolności i talentów poprzez udział w różnych formach zajęć szkolnych i pozaszkolnych. Uczeń uzyskuje wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w procesie uczenia.
- 2) **Zasada współdziałania i ciągłości** – podmioty wspomagające realizację programu współpracują ze szkołą we wspieraniu uzdolnień i talentów ucznia na wszystkich etapach edukacji, nauczyciele współpracują ze sobą na zasadach partnerstwa i dialogu.
- 3) **Zasada systematyczności** w procesie doskonalenia nauczycieli – w szkołach tworzone są warunki ciągłego rozwoju zawodowego w zakresie wiedzy i umiejętności pracy z uczniem zdolnym. Nauczyciele zobowiązani są do systematycznego doskonalenia zawodowego.
- 4) **Zasada wspomagania rodziców** – wspomaganie zainteresowanych rodziców w kierowaniu rozwojem uzdolnień i talentów dzieci poprzez dostęp do informacji i poradnictwa w tym zakresie.

VIII. Zadania wynikające z realizacji programu

1) Zadania Zespołu Wspierania Zdolności i Talentów Uczniów przy Lubuskim Kuratorze Oświaty:

- wspieranie dyrektorów i nauczycieli w podejmowanych działaniach w zakresie pracy z uczniem zdolnym,
- wspomaganie procesu tworzenia narzędzi identyfikacji i diagnozy uzdolnień (np. granty, szkolenia organizowane przez placówki doskonalenia nauczycieli),
- podsumowanie oraz ocena realizacji Programów.

2) Zadania dyrektora:

- inspirowanie nauczycieli do podejmowania działań związanych z realizacją zadania,
- stwarzanie nauczycielom możliwości pogłębiania wiedzy w zakresie pracy z uczniem zdolnym, organizowanie szkoleń tematycznie związanych z problematyką ucznia zdolnego,
- zapewnienie warunków do realizacji programu wspierania zdolności i talentów,
- promowanie nauczycieli pracujących z uczniem uzdolnionym i osiągających sukcesy.

3) Zadania nauczycieli:

- systematyczna realizacja założeń Szkolnego Programu Wspierania Zdolności i Talentów,
- pogłębianie wiedzy na temat pracy z uczniem zdolnym poprzez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego,
- opracowywanie planu zadaniowo-metodycznego dostosowanego do potrzeb i możliwości uczniów uzdolnionych,
- udział w realizacji projektów edukacyjnych pogłębiających zainteresowania uczniów,
- wykorzystanie technologii komputerowej i informacyjnej w pracy z uczniem zdolnym,
- wdrażanie ucznia do pracy samokształceniowej i samodzielnego rozwiązywania problemów poprzez korzystanie z zasobów bibliotek,

- organizowanie konkursów szkolnych i międzyszkolnych oraz olimpiad, jak również przygotowanie uczniów do udziału w konkursach na różnych szczeblach,
- przekazywanie informacji o sukcesach ucznia zdolnego dyrektorowi, radzie pedagogicznej i wychowawcy,
- promocja osiągnięć uczniów na terenie szkół, w mieście i województwie,
- współpraca z rodzicami, wychowawcą i pedagogiem szkolnym,
- opracowywanie sprawozdań z podejmowanych działań i przekazywanie informacji o sukcesach uczniów przewodniczącym zespołów metodycznych do prowadzonej przez nich dokumentacji.

4) Zadania pedagogów szkolnych:

- aktywne współuczestniczenie w diagnozowaniu uzdolnień uczniów,
- współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, nauczycielami i rodzicami,
- objęcie szczególną opieką uczniów zdolnych, których sytuacja emocjonalna tego wymaga.

5) Zadania uczniów:

- uczestniczenie w zajęciach pozalekcyjnych z poczuciem odpowiedzialności za wyniki swojej pracy,
- udział w olimpiadach, konkursach szkolnych i pozaszkolnych, i dążenie do osiągnięcia sukcesu,
- samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności z wykorzystaniem różnych źródeł informacji,
- udzielanie pomocy koleżeńskiej uczniom z trudnościami w nauce.

6) Zadania rodziców:

- współpraca ze szkołą w celu rozwijania talentów i uzdolnień dziecka,
- wymiana informacji na temat zainteresowań dziecka.

IX. Oczekiwane osiągnięcia w realizacji programu

- uczniowie odnoszą sukcesy na szczeblu miejskim, rejonowym, wojewódzkim, ogólnopolskim w konkursach, olimpiadach, turniejach i zawodach sportowych,
- uczniowie wykazują postawy twórcze i większą samodzielność w rozwijaniu swoich zainteresowań i talentów,

- w województwie lubuskim wzrosło zaangażowanie nauczycieli w pracy z uczniem zdolnym,
- upowszechnienie biuletynu osiągnięć uczniów województwa lubuskiego przy Lubuskim Kuratorze Oświaty.